

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра фінанси, банківська справа та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

_____ /Прушківський В.Г./

“ ____ ” _____ 201_ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ринок фінансових послуг

(код і назва навчальної дисципліни)

освітньої програми МАГІСТР (другий освітньо-професійний рівень)
(назва освітньої програми)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(код і назва напрямку підготовки)

кваліфікація магістр з фінансів, банківської справи та страхування
(шифр і назва кваліфікації)

146 - Менеджери (управителі) у фінансовій роботі

2414.2 - Професіонали з фінансово-економічної безпеки

2441.2- Економісти

2310 - Викладачі університетів та вищих навчальних закладів

(шифр і назва кваліфікації)

Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки та управління
(назва інституту, факультету)

інститут, факультет, відділення Економіко-гуманітарний інститут.
Факультет економіки та управління

Робоча програма Ринок фінансових послуг

(назва навчальної дисципліни)

для студентів магістрів (другий освітньо-професійний рівень)

за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньою програмою магістр з фінансів, банківської справи та страхування (другий освітньо-професійний рівень) “29” серпня 2016 р., **11 с.**

Розробники: Пахомова І.Г., доц. каф., к.е.н., кафедра «Фінанси, банківська справа та страхування»
(вказати авторів їх посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінанси, банківська справа та страхування.

Протокол від “29” серпня 2016 р., № 1

Завідувач кафедри фінанси, банківська справа та страхування

_____ (підпис) (Шарова С.В.)
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», галузь знань 07 «Управління та адміністрування», освітня програма магістр з фінансів, банківської справи та страхування (другий освітньо-професійний рівень)
(код, назва)

Протокол від “29” серпня 2016 р., №1

“ ____ ” _____ 201__ р. Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© _____, 201__ р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0.	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2.	Освітня програма : 146 - Менеджери (управителі) у фінансовій роботі 2414.2 - Професіонали з фінансово-економічної безпеки 2441.2- Економісти 2310 - Викладачі університетів та вищих навчальних закладів	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2.		5-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 год.		9-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год., самостійної роботи студента – 7,0 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень:	Лекції	
		28 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		78	
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 44% до 56%,

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування знань з прагматичних аспектів управління фінансами за допомогою послуг фінансових посередників, функціонування ринку фінансових послуг, а також аналізу цих послуг.

Завдання дисципліни: формування у студентів комплексу компетенцій, достатніх для початку роботи на первинних посадах, які передбачають використання фінансових послуг.

В результаті вивчення дисципліни «Ринок фінансових послуг» студент повинен:

знати:

- основні ознаки фінансових послуг;
- класифікацію фінансових інститутів, що надають фінансові послуги;
- основні поняття інституційної структури ринку фінансових послуг;
- основні характеристики сегментарної структури ринку фінансових послуг;
- характеристику фінансових послуг на грошовому ринку;
- характеристику фінансових послуг на валютному ринку;
- характеристику фінансових послуг на ринку позик;
- характеристику фінансових послуг на фондовому ринку;
- характеристику інфраструктури ринку фінансових послуг;
- основні поняття державного регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг.

вміти:

- вирішувати проблеми підвищення ефективності фінансових послуг;
- застосовувати методологію комплексного аналізу грошових, кредитних, валютних ринків на тлі масових явищ і процесів, які відбуваються у світовому економічному просторі на різних рівнях управління, тенденцій їх розвитку та взаємообумовленості.
- аналізувати економічний зміст та схеми надання окремих фінансових послуг;
- виокремлювати позицію фінансових послуг фінансових посередників на фінансовому ринку та його окремих сегментах;
- контролювати та здійснювати фінансовий моніторинг при використанні та наданні фінансових послуг;
- оцінювати ефективність використання фінансових послуг різними економічними агентами;
- оцінювати стан розвитку ринку фінансових послуг та окремих його сегментів;
- обґрунтовувати та розробляти плани фінансової діяльності учасників ринку фінансових послуг;
- розробляти рекомендації щодо управління фінансовими ресурсами споживачів та офферентів фінансових послуг;
- розробляти рекомендації щодо покращення показників фінансових інституцій.

Компетенції, які студент має отримати під час вивчення предмету:

1. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики надання фінансових послуг.
2. Базові знання про зміст основних механізмів надання фінансових послуг.
3. Базові знання методів та інструментарію фінансових послуг щодо формування та управління капіталом, інвестиціями, фінансовими результатами, фінансовими ризиками.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування ринку фінансових послуг

Тема 1.1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці

Місце ринку фінансових послуг в фінансовій системі.

Рух фінансових ресурсів та капіталу в економіці та передумови виникнення ринку фінансових послуг.

Проблеми щодо трактування економічної сутності поняття "ринку фінансових послуг".
Економічний зміст поняття "ринку фінансових послуг".

Функції ринку фінансових послуг.

Характеристика основних інструментів ринку фінансових послуг.

Регіоналізація фінансових відносин як передумова формування регіональних ринку фінансових послуг.

Теоретичні засади територіальної організації ринку фінансових послуг.

Тема 1.2. Суб'єкти ринку фінансових послуг

Суб'єкти ринку фінансових послуг та їх класифікація.

Юридичні особи усіх форм власності як суб'єкти ринку фінансових послуг.
Домогосподарство як суб'єкт ринку фінансових послуг.

Держава як суб'єкт ринку фінансових послуг.

Міське та регіональне самоврядування як суб'єкт ринку фінансових послуг. Інститути інфраструктури фінансового ринку як ринку фінансових послуг.

Функції суб'єктів (учасників) ринку фінансових послуг.

Система взаємодії суб'єктів ринку цінних паперів.

Тема 1.3. Поняття та класифікація фінансового посередництва

Фінансовий ринок як ринок фінансових послуг. Поняття "послуга".

Загальне поняття фінансового посередництва.

Банківська система як основа розвитку ринку фінансових послуг в Україні.

Небанківські кредитні інститути.

Тема 1.4. Інституціональна структура ринку фінансових послуг

Спеціалізовані фінансово-кредитні інститути.

Інститути спільного інвестування.

Контрактні фінансові інститути.

Компанії з управління активами.

Ломбарди.

Благодійні організації.

Пенсійні фонди.

Фінансові компанії.

Позичково-ощадні асоціації це кредитні товариства.

Каси взаємної допомоги та кредитні спілки.

Факторингові компанії.

Тема 1.5. Сегментарна структура ринку фінансових послуг

Методологічні підходи, до вирішення проблеми структуризації ринку фінансових послуг.

Методи структуризації ринку фінансових послуг.

Поняття сегментації ринку фінансових .

Характеристика структури ринку фінансових послуг (фінансових активів).

Грошовий ринок.

Ринок капіталу (кредитний ринок).
Валютний ринок.
Ринок цінних паперів.
Страховий ринок.
Ринок нерухомості.
Ринок дорогоцінних металів і каменів та інших об'єктів реального інвестування.

Тема 1.6. Фінансові послуги на грошовому ринку

Організація та особливості функціонування депозитного ринку.
Послуги для здійснення грошових платежів та розрахунків.
Операції з інструментами грошового ринку.
Державні фінансові інститути на грошовому ринку.
Критерії вибору банку вкладниками.
Математичне забезпечення операцій на грошовому ринку. Основні умовні позначення. Основні поняття та формули

Змістовий модуль 2. Функціональний механізм ринку фінансових послуг

Тема 2.. Фінансові послуги на валютному ринку

Конверсійні операції на валютному ринку. Поняття конверсії валюти.
Ринок операцій спот.
Валютний курс і котирунки. Основні види котирування валюти.
Стратегія валютного арбітражу. Види валютних курсів. Визначення крос-курсу валют.
Форвардні операції. Операції опціон і своп.
Визначення ефективності операції, пов'язаних з конвертованістю валют.
Міжнародні розрахунки. Міжнародний кредит. Місце валютного ринку у системі світової валютної системи. Особливості організації міжнародних розрахунків. Основні форми міжнародних розрахунків.
Валютні клірингові розрахунки. Розрахунки за допомогою блок-рахунків.

Тема 2.2. Фінансові послуги на ринку позик (кредитному)

Види послуг комерційних банків.
Поняття та економічна роль банківського кредиту. Забезпечення кредитів.
Методи і принципи фінансування та кредитування капітальних вкладень комерційними банками. Поняття та методи банківського фінансування і кредитування капітальних вкладень.
Порядок відкриття фінансування капіталовкладень.
Лізингові та селенгові операції. Факторингові операції.
Економічні основи та специфіка фінансової діяльності кредитних спілок.
Інші послуги комерційних банків на ринку фінансових послуг.

Тема 2.3. Фінансові послуги на фондовому ринку

Корпоративні облігації.
Особливості формування ринку акцій.
Фактори формування ринку державних цінних паперів. Характеристика державних облігацій.
Роль казначейських цінних паперів в управлінні державним бюджетом.
Інші види цінних паперів та похідні (спеціальні) інструменти ринку цінних паперів.
Особливості становлення та функціонування ринку муніципальних цінних паперів.
Формування курсової вартості цінних паперів. Формування курсової вартості акцій.
Формування курсової вартості облігацій.
Показники, що використовуються для оцінки акцій та облігацій. Показники, що характеризують якість акцій. Показники, що характеризують якість облігацій.

Біржові операції з цінними паперами. Місце фондової біржі на ринку цінних паперів. Біржові операції. Механізм реалізації опціонних операцій.

Біржові індекси. Індекси українського фондового ринку.

Управління портфелем цінних паперів (зарубіжний досвід).

Тема 2.4. Фінансові послуги з перейняття ризику

Ймовірісно-психологічні проблеми ризику в економіці.

Ризик в процесі прийняття управлінських рішень у фінансовій сфері.

Аспекти теорії системи управління інвестиційним ризиком.

Методи та критерії вимірювання міри фінансового ризику.

Місце валютних ризиків в системі комерційних ризиків. Підходи до вибору стратегії захисту від валютних ризиків.

Сучасні методи та схеми хеджування ризиків на ринку фінансових послуг. Основні поняття в теорії ф'ючерських, форвардних контрактів на міжбанківських операціях "своп". Міжбанківські операції "своп". Механізм хеджування за допомогою ф'ючерсних контрактів. Хеджування за допомогою опціонів. Валютні опціони. Техніка укладання ф'ючерсних контрактів. Основні поняття біржової торгівлі ф'ючерсними контрактами.

Хеджери, спекулянти та арбітражери як основні учасники ринку термінових контрактів. Загальна характеристика та цілі основних груп учасників ринку термінових контрактів. Хеджери. Техніка хеджування.

Біржові спекулянти та їх класифікація.

Проблеми організації ф'ючерсної торгівлі на сучасному етапі розвитку української економіки.

Тема 2.5. Інфраструктура ринку фінансових послуг

Поняття та елементи ринкової інфраструктури.

Роль банків у інфраструктурному забезпеченні ринку. Банківські інформаційні технології. Особливості організації та функціонування інфраструктури ринку цінних паперів.

Проблеми реєстраторського сегмента ринку цінних паперів.

Інфраструктурна база біржової та позабіржової діяльності на ринку цінних паперів України.

Розміщення інфраструктури ринку фінансових послуг аналітичний аспект.

Сегментний аналіз розвитку ринку фінансових послуг.

Проблема створення інфраструктури ринку ануїтетів.

Тема 2.6. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг

Необхідність фінансового регулювання ринку фінансових послуг на етапі становлення його функціональної системи.

Національний банк як орган державного регулювання ринку фінансових послуг. Методи регулювання банківської діяльності. Регулювання кредитних відносин центрального банку з комерційними. Проведення операцій на відкритому ринку — традиційний метод емісійно-кредитного регулювання. Встановлення економічних показників регулювання діяльності комерційних банків. Правові основи регулювання банківського кредитування. Особливості процесу адаптації банківського законодавства України і Європейського Союзу. Проблема ліквідації проблемних позик.

Державна політика на валютному ринку.

Регулювання діяльності учасників ринку цінних паперів. Модель ринку цінних паперів України. Правові аспекти регулювання ринку цінних паперів. Роль саморегулюючих організацій на ринку цінних паперів.

Основні завдання державного регулювання інвестиційних процесів у економіці України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування ринку фінансових послуг												
Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці	9	2	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Суб'єкти ринку фінансових послуг	10	2	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Поняття і класифікація фінансового посередництва	10	2	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Інституційна структура ринку фінансових послуг	10	2	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Сегментарна структура ринку фінансових послуг	10	4	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Фінансові послуги на грошовому ринку	10	2	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	60	14	7	-	-	39	-	-	-	-	-	-

[illegible]

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ринок фінансових послуг та його роль в економіці	1
2	Суб'єкти ринку фінансових послуг	1
3	Поняття і класифікація фінансового посередництва	1
4	Інституційна структура ринку фінансових послуг	1
5	Сегментарна структура ринку фінансових послуг	2
6	Фінансові послуги на грошовому ринку	1
7	Фінансові послуги на валютному ринку	1
8	Фінансові послуги на ринку позик	1
9	Фінансові послуги на фондовому ринку	1
10	Фінансові послуги з перейняття ризику	2
11	Інфраструктура ринку фінансових послуг	1
12	Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг	1
	Разом	14

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	—	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ринок фінансових послуг та його роль в економіці	1
2	Суб'єкти ринку фінансових послуг	1
3	Поняття і класифікація фінансового посередництва	1
4	Інституційна структура ринку фінансових послуг	1
5	Сегментарна структура ринку фінансових послуг	2
6	Фінансові послуги на грошовому ринку	1
7	Фінансові послуги на валютному ринку	1
8	Фінансові послуги на ринку позик	1
9	Фінансові послуги на фондовому ринку	1
10	Фінансові послуги з перейняття ризику	2
11	Інфраструктура ринку фінансових послуг	1
12	Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг	1
	Разом	14

9. Індивідуальні завдання

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення й розв'язання проблемної ситуації.

11. Методи контролю

Для студентів денної форми навчання: письмове опитування на лекціях, усне опитування на семінарських заняттях, захист завдання з СРС, аудиторна контрольна робота, аудиторне тестування, проведення двох підсумкових рубіжних контролів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Кожний змістовний модуль оцінюється за 100-бальною системою.

Оцінювання академічних успіхів студента з дисципліни «Ринок фінансових послуг» здійснюється за такими критеріями та у відповідності до такої методики:

	Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Самостійна робота студента	Підсумкове рубіжне опитування	Разом
Найменування завдань	поточне опитування	доповідь, відповідь на проблемні питання, словник.	завдання для закріплення матеріалу	рубіжна к/р	
Лекції Семінари Самостійна робота студента Підсумкове рубіжне опитування	20	30	20	30	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових рубіжних контролів за перший та другий змістовні модулі.

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				...	100
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4		
20	30	20	30	20	30	20	30		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	Визначення**
A	90 – 100	відмінно	<i>відмінно</i> – відмінне виконання з незначною кількістю помилок
B	85 – 89	добре	<i>дуже добре</i> – вище середнього рівня, але з деякими поширеними помилками
C	75 – 84		<i>добре</i> – у цілому правильне виконання, але з помітними помилками
D	70 – 74	задовільно	<i>задовільно</i> – виконання у повному обсязі, але зі значною кількістю недоліків
E	60 – 69		<i>достатньо</i> – виконання задовольняє мінімальні критерії
FX	35 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання	<i>незадовільно</i> – недостатньо: необхідно допрацювати
F	01 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	<i>незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

13. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни.

14. Рекомендована література

Основна

1. Еш С.М. Ринок фінансових послуг [текст]: підручник. / С.М. Еш – К.: Е96 «Центр учбової літератури». 2015. – 400 с.
2. Унінець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика. Вид 2-ге, доп. І перероб. [Навч. посібник]. / В.П. Унінець-Ходаківська, О.І.Костюкевич, О.А.Лятимбор. – К.: «Центр учбової літератури». 2009. – 392 с.

3. Мітюков І.О. Фінансові послуги України: [Енциклопедичний довідник у 6 томах]. / І.О.Мітюков, В.Т. Александров, О.І. Ворона, С.М. Недбаєва. - К.; - 2000 р.
4. Уланов В.А. Сборник задач по курсу финансовых вычислений. 2 издание , доп. / В.А. Уланов. – М.: ООО «Проспект». 2014. – 376 с.

Допоміжні

1. Эрлих Анна. Технический анализ товарных и финансовых рынков: [Навч. посібник]. / Анна Эрлих. - М.: ИНФРА-М, 2006. - 173 с.
2. Бешелев С.Д., Гурвич Ф.Г. Математико-статистические методы экспертных оценок: [Навч. посібник]. / 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Статистика, 2000.
3. Вісник кредитних спілок: Інформаційний бюлетень Національної асоціації кредитних спілок України. - К., 2006. - С 30.
4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси: [Навчальне видання]. / О.Д. Василик, К.В. Павлюк - К.: Вища школа. - 2006. - 384 с
5. Васюренко О.В. Банковская система в условиях трансформации финансового рынка: [Навч. посібник]. / О.В. Васюренко. - Х.: АОЗТ "ХарМос", 2005. - 38 с.
6. Васюренко О.В. Менеджмент кредитних операцій у комерційних банках: [Навч. посібник]. / О.В. Васюренко. - Харк. держ. екон. ун-т. - Х.: РВП "Оригінал", 2006. - 71 с.
7. Гольцберг М.А. Акционерные товарищества. Фондовая биржа. Операции с ценными бумагами: [Навч. посібник]. / М.А. Гольцберг. - К.: Текст, 2002. - 94 с.
8. Гойко Л.М. Организация финансового рынка: [Навч. посібник]. / Л.М. Гойко. - К.: Будівельник, 2006, - 300 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг" // Офіційний вісник України. - 2001.- № 9742. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
2. Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку: затв. Рішенням НКЦПФР від 27 грудня 2012, № 1925. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ndu.gov.ua.
3. Закон України "Про банки та банківську діяльність" // Офіційний вісник України. - 2000. - №742. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
4. Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність” // Вісник Верховної Ради України. - 1991.-№29 (зі змінами). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kat.in.ua/info/page/53>.
5. Закон України „Про страхування”// Урядовий кур’єр.- 2001.- 17листоп. – С.8-21.
6. Закон України „Про цінні папери та фондовий ринок” // Цінні папери України. - 2006. - №22. - 8 червня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України "Про збори на обов'язкове пенсійне страхування" // Офіційний вісник України. - 1997. - №400. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.